

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETÖ—YEAR XXIV.

Cena lista
je 20.00

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 7. avgusta (August 7), 1931

Subscription \$6.00
Yearly

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1105, Act of Oct. 2, 1917, authorized on June 14, 1918.

Uredniki in upravniki prostor:
2657 S. Lawndale Ave
Office of Publication
2657 South Lawndale Ave
Telephone, Rockwell 4904

ŠTEV.—NUMBER 183

Chicago v strahu pred novimi izbruhi

Vlhotapljenje tujerod- cov v Združene države

rzična posvetovanja o pomočni
akciji. — Policia in vojaški
so pripravljeno, da potlači no-
ve izgredje. — Rdeče stražilo se
ni obneslo

Chicago. — (FP) — Potrebeni
bili izgredi lačnih zamorskih
delavcev in tri žrtve, predno
je oficielna Chicaga zdrami-
la letarje in bresbirnost
spregovorila o silnem trplje-
nju in revičini tisočev in tiso-
v delavcev in njihovih družin.
Sedaj, po tragediji na južni
mesta, se je oprijel go-
darjev Chicago in njihovih
političnih podrepnikov strah
pred novimi izgredi. Vladajoči
menti ne žele, da bi prisko-
bojili. Boje se posebno, da bi
okoči ne pričeli posnemati
acev v protestiranju proti
nim.

Sedaj so v teku številna po-
svetovanja oblasti, dobrodelnih
organizacij in drugih funkcionir-
jev, ki razpravljajo, kako
preprečiti nove izgredje in odpo-
či bedi, ki je odgovorna za
ruhu pred par dnevi.

Pokus profesionalnih lovilev
čeh strahov, ki so zakričali,
ki so nemire odgovorni kon-
tristi, je popolnoma bankro-
t. Njihovi histerični kriki
bili utopljeni v izjavah trez-
ih elementov, ki so pokazali
pravo krivdo za izbruh: na
revčino.

Slednje stališče so zavzeli kon-
servativni funkcionarji milo-
nskih organizacij, župan Cer-
k, ki je ukazal prenehanje s
kojami, in tudi časopisja, se
vrglo v narocje histerije.
Jbolj konfuzija je asociacija
miloščinkov, ki so pokazali
druge podobne stvari, to-
da kar mi hočemo, so dostenje
delavske razmere."

Raketirji so prodajali dovolje-
nja za velike vzote. Vlada trdi,
da so raketirji dobili liste imen
tujerodcev, ki so nelegalno prišli
v Združene države, in imigracijskih
uradil. Ko so člani tega
krožka imeli imena, so se pribli-
žali tem tujerodcem in jim za-
grozili, da jih bodo izročili fede-
ralnim oblastem, da jih deportirajo,
ako jim ne plačajo določene
ne važe denarja, ki je bila od-
sto do osvitečo denarjev. V vel-
sučajih so svetovali tujerodcem,
ki so prišli nelegalno, naj zapu-
šte delo in se potem vrnejo s
ponarejenim dovoljenjem, kate-
regi jih bodo preskrbeli.

Glavni vodja raketirske skupi-
ne je bil neki uradnik v imigra-
cijskem oddelku, ki je užival ve-
liko zaupanje pri svojih predstoj-
nikih in je bil sedaj arretiran.

Kanadski farmerji in delave se združujejo

Dobri izgledi za delavsko zmago
v Hamiltonu in Sackatchewa-
nu

Hamilton, Kanada. — Radi od-
kritja kanadskega teapotdom-
skega škandala, ki zadnje čase
pretres vso deželo v zadevi ko-
rupe Beauharnois interesov,
obstaja velika možnost, da pri
nadomestnih volitvah v parla-
mentu zmaga v Hamiltonu delav-
ski kandidat Beauharnoiski
škandal, v katerega sta zapiete-
ni obe starci strank, najbolj pa
liberalci, je direktno v prid La-
bor party, ki upa prodreti s svo-
jim kandidatom Mitchelom.

Polična situacija v provinci
Saskatchewana se tako naglo o-
brača v delavsko smer, da je
predsednik United Farmers of
Canada A. J. MacAulay iz Win-
nipega rekel, da bo to prva provin-
čna v Kanadi, ki dobi socialisti-
čno vlado. On je napovedal, da
bo pri prihodnjih volitvah v pro-
vinčni parlament izvoljenih 50
farmarskih poslanec.

V kampanji bodo farmerji in
delavci skupno nastopili pod
okriljem delavske stranke. Mandat
za izdelanje programa, ki
naj "opravi kapitalizem in ga
nadomesti sistemom produkcije
je za porabo in človeško blago-
stanje", je v rokah desetih za-
stopnikov farmerjev in delav-
cev, ki so bili v ta namen izbrani
na zapadni delavski konferen-
ci.

Redukcija-mezz

Chicago. — Olson Rug Co. je
znižala mezez na 11% in krog
dvesto delavcev je prizadetih.
Na dan, ko je kompanija redu-
cirala mezez, je pozvala močno
četno policije, ker se je bala izgre-
dov.

Brezposelnostna podpora bi
la edina mera, s katero bi bilo
ogroženo olajšati trpljenje in se
varovati pred izgredi. Ameriška plutokracija je
ot "dolu". Karakteristično v
danji situaciji je to, da so ne-
steri elementi med buržoazijskimi
pričeli razmišljati, ako ne bo
zavrnja brezposelnostna podpor-
na končno le potrebna in boljša
četja na strah pred izgredi lačnih
delavcev.

STRAJK SVILNIH DELAVEV SE ŠIRI

Nadaljnih 500 delavcev zastav-
alo. Pogajanja za končanje
stavke se izjalovila

Paterson, N. J. — (FP) — Pet-
sto delavcev pri H. Doherty Silk
Co. v Craftonu, N. J., se je od-
zvalo pozivu Associated Silk
Workers unije in zastavalo. Ti
delavci se niso pridružili stav-
karjem v prejšnjih štrajkih. Or-
ganizirana je bila takoj stavkovna
stavka, ki je obkrožila tovarno,
dasi je bila izdana injukcija
proti piketiranju kompanijske
lastnine. Policia se ni vmešava-
la v aktivnosti stavkarjev.

Poskus za poravnavo nesogla-
ši se je izjalovali na konferenci
zastopnikov unije svilnih delav-
cev in Manufacturer's lige, ki se
je vrnila v dvorani trgovske
zbornice v Patersonu. Konferen-
co je sklical župan Andrew Mc-
Bride, štirivi državni delavski ko-
misi.

"Organizacija svilnih tovar-
narjev je ob vsaki priliki postop-
ala nečastno in se ni držala po-
gojev", je dejal Joseph Matt-
hews, voditelj stavkarjev, na
konferenci. "Niti enega tovar-
narja v tej dvorani ne vidim, ki
ne bi ob enem ali drugem casu
kršil pogodbe, ki jo je podpisal.
Sicer je lepo govoriti o idealih
in drugih podobnih stvareh, to-
da kar mi hočemo, so dostenje
delavske razmere."

V sklep se je sedaj krog petti-
soč delavcev in se je vedno širi.
Policia je pred kratkim arstirala
veliko število stavkarjev, ki so
nikejši tovarno Wiedman Silk
Co. Louis Budenz od Konference
za progresivno delavsko akcijo
je potem podal formalno izjavo,
da imajo stavkarji pravice do
piketiranja in da se bodo borili
za sodišči proti vsem, ki jo kr-
šijo.

Letaške vesti

Charles Lindbergh in njego-
va žena sta dosegli v Akliavik,
na skrajni rob arktičnega o-
zemlja, od koder bosta nadalje-
vala polet proti Japonski.

Parker D. Cramer iz Rock-
forda, Ill., je pristal s svojim let-
alom v Greenlanđi. Njegov
cijil je Copenhagen.

Nemška letalska jahta DO-X je
končala uspešen polet iz Rio de
Janero-a do Bahia, Brazilija.

Letača Herndon in Pangborn
sta zapustila Siberijo in polete-
la proti Tokiju.

James G. Hall je dosegel nov
rekord brzine, ko je preletel raz-
daljo iz Chicaga v New York in
nazaj v osmih urah in 15 minu-
tah.

Pretep v Španski kongresni
palaci

Madrid, 6. avg. — Angel
Galarza, direktor javnega var-
stva, in deputij Emilio Niembro,

radikalni socialist, sta se vče-

Unija blokirala evikcije rudarjev

Kompanija je prepovedala ru-
darjem obiskovanje drug dru-
gega in sestanke

Charleston, W. Va. — (FP) —
Neodvisna rudarska unija, ki vo-
di stavko rudarjev na Kanawha
premogovnem polju, je začasno
preprečila evikcije 58 družin v
Wardu, kjer se položa varčino v
vstopi \$8,000 na sodišču.

Pomočna akcija je postavila
šotorje za drutine rudarjev, ki so
bile izgnane iz kompanijskih sta-
novanj v Blakesleyu in Hughe-
stonu. Unija ni imela denarja, da
bi preprečila te evikcije, ki so se
vrstile v senči strojnih pušk v
rokah šerifskih deputijev in
kompanijskih pobojnikov.

Mrs. Staney, rudarska žena,
ki je bila obstreljana, ko so po-
bojniki navajali na dvorano v
Burnwellu, kjer se je vrnil rudar-
ski shod, se je vedno nahaja v
hospitanci in njen položaj je opa-
sen. D. C. Pack, ki je strejal na
rudarje, bo prišel pred sodišče
10. avgusta.

High Coal Co. v Burnwellu je
prepovedala sestanke in obiske
rudarjev z znanimen, da zlomi
odpor stavkarjev. S tem sicer ne
bo nujno dosegla, kajti edina
stvar, ki lahko ubije pogum ru-
darjem, je glad. Rudarji se na-
hajajo v akutnem pomankanju
od začetka stavke, kajti pomoč-
na akcija ne more povoljno skrbi-
ti za stavkarje, ker ji priman-
juje sredstev.

Domov obliž

Iz Clevelandja. — Umrl je
Frank Mrazor, 48, rojen v An-
dreichju pri Blokah, tu 31 let, za-
pušča ženo in dva otroka. — Ro-
jen je obiskal sladščicarno Ide-
Skulj in odnesel \$60.

Iz Marylanda. — V Valley
Summitu je umrl Rudolf Bedej,
po domači Markov, iz Grahove-
ga pri Raketu; zapušča ženo in
dva otroka.

Iz Jolleta. — Umrl je Math-
ew Krašovec, 64, doma od Radovice
v Bell Krajini; zapušča ženo in
sedem otrok. Dalje sta umrli
Martin Juričič, 61, in Geo. Lopar-
ec, 79, eden izmed prvih nase-
ljenčev.

Iz San Francisca. — Anton
Starha, 18, se je smrtno pone-
srečil na cesti, ko je popravljal
avto. Drugi avto, ki je pridrzel
mimo, ga je ubil. Zapušča star-
še. — Umrl je Marko Brajkovič,
48, rojen v Suhorju, Bela Krajina.

Pravljica pretepati s postmi v
koridorju kongresne palace.
Bitka, iz katere sta odnesla več
prask, je trajala pol ure, dokler
ju niso ostali deputiji pomirili.

PRIDIGARJI PO- BIJAJO RADIKAL- NO PROPAGANDO

Pravljivo, da so odkrili evidenco,
da komunisti hujšajo čikake
zamorce na nasilen odpor proti
evikcijam

Chicago, 6. avg. — Autorite-
te, ki nadaljujejo s preiskavo v
vezi z izgredji v zamorskem di-
striktu, v katerih so bili trije za-
moreci ubiti zadnjem pondeljek, na-
znanjajo, da so odkrile komunistično
propagando, ki urgira zamorce na stanovanjsko stavko.
Pri preiskavi sodelujejo tudi za-
morski pridigarji.

Pravljivo je baje odkrila, da
so komunisti hujšali zamorce, naj
rabijo revolverje, nosi in
drugo orzje proti policiji, ki so
delujejo pri izgajanju brezposel-
nih družin in stanovanj. Preiskava
je dalje ugotovila, da piemensko
vprašanje ni igralo nobene
vloge v zadnjih izgredih.

Včeraj so se sešli na konferen-
ci zamoraki pridigarji in trgovci
razpravljali o načrtih za po-
bijjanje komunistične propagande.

Konferenca se je vrnila v za-
morski episkopalni cerkvi na
4427 Drexel blvd. Naglašali so,
da imajo komunisti med zamor-
ci na tisoče pristašev, ki avto-
mašči navodilom, kateri preje-
majmo od komunističnih vodil-
jev. Svetujejo jim, naj ne pla-
čajo stanarine in v slučaju evikcij
jih bodo komunisti protektirali.

Zamoraki komunisti so imeli
sinodi shod v Washington parku
in Fred Stewart je silovito
napadel pridigarje in trgovce, ker so prepovedali vstop komu-
nistom v cerkev, kjer se je vrnil
z konferenco. "Pridigarji niso
morejo in nečete pomagati", je
dejal Stewart. "Zavrgli so
edino pametno sugestijo, katero
smo predlagali, to je, da se raz-
glasim moratorij, da brezposelnim
družinam ne bo treba plačevati
stanarine. Ce Washington lahko
razglasiti moratorij na vojne dol-
gove, bi lahko tudi Chicago raz-
glasil moratorij na stanarine."

Drugi govornik na shodu je
bil Justo F. De Lano, ki je dejal,
da je Spanec in graduate moskove in
oxfordke univerze. Posivil je navzoče, naj se upro-
policijskim nasilstvom. "Progresa-
vimo stavko proti ekonomski si-
tuaciji", je rekel Lano. "Ne do-
puščajmo, da bi policija redila
naše vrste s krogli. Ne pla-
čujmo računov. Zahtevamo naše
pravice in miločina naj gre k
vragu."

Na konferenčni je bilo spreje-
teni več resolucij, med drugimi
tudi zahteva, da Morris Hillquit
resignira kot pravni zastopnik
interesov, ki so naperili tožbo
proti Rusiji glede olijnega kon-
cesij. Dobro mero kritike je bila
deležna tudi Ameriške delavske
federacije radi svoje konserva-
tivnosti.

McKeown je v sprejemnem go-
voru napovedal novo politično
dobo za delavstvo v Philadelphiji
in da se bo gibanje razširilo na
vso deželo. Brez dvoma pa
predstavlja politično prebujanje
delavstva v Philadelphiji novo
poglavlje v delavskem gibanju.

Začlane cone na železnici

Chicago, 6. avg. — Zelezniške
drushe, ki so organizirane v
Western Passenger asociaciji,
bodo danes in v soboto računale
samo en cent za vsako milijo vo-
žnje na vlakih, ki odhajajo iz
Chicago in drugih mest, v spal-
nih kupejih pa pa stala vožnja
nekaj manj kot dva centa za milijo.

Te cone so veljavne za vo-
žnje v določeni kraj in nazaj.
Povratni privilegi trajajo do 17.
avgusta.

Kobilice uničujejo pridelke na za-
padu

Washington, D. C., 6. avg. — Dr. W. H. Larrimer, načelnik ento-
m

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILLO IN LASTNINA SLOVENIJE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Graz of nad pričetek by the Slovenske Narodne Podporne Jedinosti

Naročnača za Združeno države (New York) in Kanado \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.00 na Chicago in Cistero \$1.50 na celo leto, \$0.75 na pol leta; za inostrane \$2.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cistero \$1.50 per year, foreign countries \$5.00 per year.

Cene vrednosti po dogovoru. Nekaj je ne vredno.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Nekaj se vse, kar ima stik z Natom:

PROSVETA

2827-29 South LaSalle Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

Datum v črkovanju, na primer July 21, 1931, podog varenje izmenje na naslovu poslani, da vam je s tem določenje poteka načrtnina. Ponovite jo pravilno, da se vam leta ne nastavi.

Čikaški umori

Chicago ima sloves po vsem svetu radi svojih umorov, gangeških in drugih. Chicago se pa ne zmeni dosti za svoj slab glas in navdušeno mori dalje.

Pred nekaj dnevi si je Chicago naložilo na svojo kosmato vest kar tri policijske umore. Morda je kdaj in kje kak umor ali uboj opravičljiv — vse je mogoče in ni vredno pričakati se radi tega — ampak uboj treh zamorcev, katere je policija ustrelila v Izgredih na južni strani mesta, ne more biti opravičljiv, čeprav so bili izgredi in ne glede na to, da so ti Izgredi komunistično pobarvani.

Vprašanje je, kaj je na dnu teh krvavih Izgredov, kaj so vzroki. Med zamoreci v Chicago in drugod je malo komunistov, ki bi se smeli tako nazivati; ameriški zamoreci se malo brigajo za politiko in socialne filozofije, dasi imajo dovolj vzrokov, da bi se moralib brigati. Sploh so zamoreci kot pleme razdeljeni v dva razreda kot belci. So bogatini in rewezi; zadnjih je veliko več kot prvih. Odškod so torej prišli zamorski komunisti v tolilkem številu, da lahko organizirajo demonstracije več tisoč oseb in spravijo polovico čikaške policejo potok?

Vzroki so ekonomski in socialni. Zamorski "komunizem", ki je protest proti zapostavljanju in trpijenju, je le posledica velikih krivic. V sedanji krizi in brezposelnosti so črnokožni delavec veliki siromaci. Percentualno jih je veliko več brez dels kot belih. Povsed so zapostavljeni in odrivani na zadnjo mesto. Tudi poklicna dobrodelnost, tako usmiljenaka in kršenska, jih postavlja v zadnjo klop. Ako ostane kaj sanje, je dobro, če ne ostane nič, morajo li prehni rok.

"Ni zdaj prvič, da je socialni nepokoj največji med črnimi in naseljenimi iz tujih krajev. V vsaki večji krizi je tako. Prve in najteje batine navadno padejo po najbolj preziranim in zatiranim slojim prebivalstva. To so ljudje drugih plemen in narodov. Zato pa je med temi ljudmi največ "radikalizma", kadar pridejo v stisko. To ni zdrav radikalizem iz razuma in prepicanja, temveč golo čustvovanje, ki naličuje religiji in slepo drvi naprej brez računa in prevarka. To so radikalci iz srda in maščevalnosti. Taki so čez noc in čez noc so spet konservativni in pohevnli hišeci kakor hitro zadostijo svojim telesnim potrebam."

Taki so tudi čikaški zamorski — in ne samo zamorski — "komunisti", dokler trpe pomanjkanje življenjskih potrebačin. Iz pomanjkanja je prišel nepokoj, iz tega so pa prišli izredni konflikti s policejo.

Vaško grmenje proti "nevarnosti komunizma" je smešno in dokaz velike ignorančne glede socialnih razmer. Čikaški oblastniki bi lahko pogledali po pravilih vzrokov in jih skutali ublažiti, ce bi jim res bilo za izdatno od pomoci. Tega pa ne bodo storili, ker so preplitivi. Rajši lenarijo in cakajo, da ljudem zavre kri, nakar se brutalno znašajo nad štrvanji trpijenja.

Pobiranje ljudi na costah ne bo odpravilo pomanjkanja in nepokoj. Baš narobe: nepokoj bo povečal in izvajal še hujše Izgrede. Slika izvira protiallo.

Irci so se politično osvobodili od Anglije, ampak od svojega bigotizma se se niso osvobodili. Irski se danes proslavlja s setišanjem prepovedanih knjig. Vse, kar kolikor diši po ljubzini in antikatolicizmu, je prepovedano v svobodni irski državi. Cenzura ostro pasi, da se ne priklati kakša knjiga te vrste iz inozemstva. Kar jih pride, jih sežejo v peci glavne pošte v Dublinu. Ta usoda je že zadela dela vseh znanih avtorjev na svetu; celo Shakespeare ni varen pred plamenom irske svobode.

Ako Irci sami ljubijo tako svobodo, je to njihova stvar, ki nas nič ne boli. Toda svet se ni posabil, kako so Irci kralji in se kralji za neko svobodo, zato ima avet pravico vprašati, če je to tista svoboda, za katero so toliko kraljili in se kralji. To je namreč svoboda otročadi.

Zanimiv kontrast: Biro dohodinskega davka poroča, da letos pada produkcija cigaret v Združenih državah. V juniju je bilo izdelanih 242 milijonov manj kot lani. Na drugi strani pa raste produkcija igralskih kart. V istem mesecu je bilo izdelanih čez milijon zvojev več kakor lani. Vzrok?

Glasovi iz naselbin

Zanimive besedke iz raznih krajev

Odgovor na dopis

Oglesby, Ill.—Precej časa je te kar je bil pričeben v Prosveti dopis rojakinja Fr. Dušak in drugi poznejne v "A. Slovencu." Ker ta dopisa, kar se tičeta me, ne odgovarjata resnici, si stejno v dolžnosti ji odgovoriti. Sicer bi bila že prej, pa me je hudo potra nenašla smrt moje sestre.

Rojakinja Dušak piše v Prosveti, da napadam njo in njenega moža v javnosti po krvitem. Kar sem jaz pisala, ji tudi lahko dokazem. Ce pa ona meni doke, da sem lagala, sem pripravljena vse prekritati. Njene moža pa sploh nisem nik kritizirala, ker nimam varčka ne jaz ne noben drug član socialističnega kluba. Majti bil nam je vsekozi naklonjen. Na njega ni svimajoč popolnoma nč vplival, v tem oziru. Ona pravi, da se je zelo čutila prizadeto zaradi tistega pisma, ki ga je omenila v prvem dopisu. Da, iz govorit, ki so se razstirjale po naselbinu in ki so nastale iz njenih izjav in njenega dopisa, sem se čutila prizadeta jaz in vse članstvo našega kluba. Ker sem bila preprljana, da smo člani nedolžni v tem oziru, sem dala v javnosti rešnico, da so si čitatelji lahko delali sodbo sumi, kar pa ona smatra za napad. Seveda, resnica v oči bude.

V Prosveti piše, da sta sedaj odstopila od kluba zato, ker se sedaj ne vesta, zakaj klub obstoji, kakšen namen ima socialistična stranka in takaj sploh gre. Misilia je, da bo dobila podporo, časopis in ne vem kaj se vse, in to za tako velikanico vse do 45 centov mesečnih prispevkov. Ali ni to imeniten odgovor—kaj?

Ob ustanovitvi našega kluba je nam več sodrugov iz La Salla pojasnilo, posebno Že a. Leo Zevnik nam je govoril približno enouro in nam povedal v domačih besedah dovolj jasno, kakšen namen ima socialistični klub. Ce ja pa še ni bilo dovolj, bi bila lahko vprašala za pravila, kajti biti v klubu 10 mescev, pa ne vedeti zakaj, je pa že res preneumno. Piše tudi, da podpira 5 delavskih listov. Jaz ji samo to recem, če bi brala Prosveto in Proletarca in malo misilia zraven, bi lahko vedela, kaj pomeni socialistični klub in zakaj se pravi assessment, ki ga plačujemo člani nove stranke.

Tukaj smo samo tri slovenske družine, pač pa je tukaj pol dušata bečarjev, ki se dobro počutijo, posebno z lovom na jazbeci in rake, tako da pride nam vsem prav.

Tukaj je umrl Frank Omer. Zapušča ženo, tri hčere in sina v Homer City, Pa. Pokojni Frank je bil član SNPJ pri društvu št. 401 v North Bessemer, Pa. Boilehal je več časa. Šel je v bojnišnico v Dubois, Pa., kjer je v 20 dneh podlegel za jetiko. Pokopan je bil civilno. Slovenči smo se pogreba vse udeležili in mu izkazali zadnjo čast. Dom je bil iz Zabnice na Gorenjskem, star 42 let. Lashka naj mu bo gruda.

bi trpel pomanjkanja. Današnje razmere silijo naše ženstvo, da stopi na stran svojih mož in po svojih najboljih močeh pomaga zgraditi močno delavsko stranko, s katero bo delavstvo izvajalo svoje pravice, ki mu tudi po vseh pravilih pripadajo.

Apeliram na člane, da ne pustete društva, čeprav se nahajamo v najhujši krizi, ker človek ne ve, kje ga nesreča čaka.

Frank Sikele,

član društva Triglav št. 94.

Vabilo na proslavilo

Farrell, Sharon, Pa. — Pozivamo članstvo društva "Slovenec" št. 262 SNPJ, da se v polnem številu udeležite petletnice in proslavje društva "Sloga" JS-KJ, ki se vrši dne 15. avgusta zvezcer v Slovenskem delavskem domu.

Dolžnost našega članstva je, da se udeleži proslavje v polnem številu, zaradi tega, ker se je društvo "Sloga" udeležilo korporativno proslavje, ki smo jo imeli mi dne 2. maja. Društvo "Sloga" je bilo uradno zastopano, zato ne pozabite jim vrniti. To je naša dolžnost!

Frank Krasnar.

Vabilo na piknik

Chicago, Ill.—Orednji prostveni odbor društva HBZ v Chicago je zaključil na prošli seji, da prirede piknik v pomoč stavkojamom premogarjem v penni, Ohio, W. Va., in Kentuckiju. Ta piknik se bo vršil v nedeljo dne 30. avgusta v Forest Preserve v Lyonsu, Ill. Vzemite 22nd street kar do konec, zapadno, potem Berwyn-Lyons do Desplain's reke, nakar je še 10 minut hoda po južno. Vstopina je prosta za vse. Pridite vse na ta piknik, da tako pomagamo našim sotropinom, ki se borijo za svoje in naše pravice.

N. Mirkovič, predst. N. Bričević, tajnik.

Domače vesti

Lorain, Ohio. — Kljub vročini, katera tu okoli precej pritiha, se otroci prav pridno učijo slovenščino v tukajšnji slovenski soli. Učitelj Loize Semse je zelo pohvalno izrazil gledje otrok in njih zanimanja za njih materin jezik. Kakor kaže, tudi dobro napredujejo. Koncem avgusta bodo otroci pred tukajšnjimi rojaki pokazali z raznimi deklamacijami in pesmicami, da so se v resnici v tako kratkem času precej slovenskega naučili.

Upam, da boste se v bodoče otreke v materinskem jeziku vrgojevali.

Tukaj smo imeli par bolnikov zadnje čase, in sicer rojakinji Kotnik in Kos, katerima pa gre že na boljše. Rojak M. Muč se nahaja v bolnišnici. Želim vsem trem skorajnjega okrevanja.

J. L. Konte.

Poročilo in zahvala

Gallup, Mex. — Tukaj ni drugačia dela kot v premogokopih, ki pa obratujejo komaj po dva dni v tednu, nekateri pa še toliko ne. Delati pa je treba kot suženj, da se naredi za borno življenje. Dela se ne noben v nobenem rovu, zato ne vabim nikogar sem, ker ga ne bo dobil.

Fotografirano dihanje

Vitamin zoper jalovost

Umetna materinska ljubezen v kroglici

Na mednarodnem kongresu fiziologov, se je vršil te dni v Bonnu na Nemškem, vzbudili posebno pozornost referati o vitaminu E, ki pospešuje materinsko ljubezen, o filmih prebavnih organov v delu in o "inteligentnih ispitih", ki jih je izvršil holandski profesor Buitendjiks s podganami.

Ameriški učenjaki so že pred časom odkrili vitamin E, ki so ga imenovali vitamin E, ki učinkuje na plodovitost. Nahaja se zlasti v ženskih kuhinjah in se da iz njihovega olja prideti v precej čisti obliki. Ce ga v hrani miska, ima to že v drugi generaciji za posledje postanje poskušne tivali neplodovitost. Po seboj zanimivo pa je, da so samice iz prve generacije, ki so jih krmili s tako hrano, posamezna nedovzetna za materinske počutke in svoje mladičke zanemarjajo, da bi moralib pojutiti, če bi se ne zavrel zanje eksperimenti bazelski profesor Verzar, ki je izvršil te razlike poskuške. A mladiči sami niso nikoli zoreli, izvzemali slučaj, ko jih je začel pitanje skrivenost vitaminom, ki je v vecjih in normalnih množinah povzročil spet nadzoren razvitek spolnih organov in spolne zorelosti.

Vprašanje bodečnosti je, v koliko se bodo dali rezultati praktično uporabiti pri ženskah in če se materinska ljubezen pri ženskah, jim te lastnosti ne dostaja, ne bo dala učinkoviti z vitaminom E v obliki kroglice, ki jih je prodajali v lekarnah. Morda se bo dali njeni odpravljati tudi neplodovitost.

Japonski raziskovalec Kukuhara je pravil prav nenuvan film, ki je kazal delovanje živilih prebavnih organov. Kukuhara je preprosto izrezal okno v trebušno kožo in zato je filmal motranost telesa. Neki nemški film je imelo isto vsebino, a filmanje se je vršilo tudi brez "okna", s ponudbo Roentgenovih žarkov.

Prof. Buitendjiks je izrezal podgan različno velike in različno ležeče kose nog. Pri tem se je izkazalo, da ni imelo učinkovitosti, da nekaj delovanje zavranjeva v sklepni medvedi. Iskreno se zahvaljujem za izvratno postrežbo, katere sem bil z mojo družino vred deležen na posetu v Kansasu pri družini Kotzman, Kercne, S. Kotzman, J. Miklavc, Markovich, Krushitz in J. Hromek ter Grusovkovim v Gordonu in F. Vodenik v Walsenburgu, Col. Hvala vsem!

Stefan Kotzman.

Smrtna kosa

Milwaukee, Wis. — Sodružnik Tom Meršnik nas je zapustil v najlepši moški dobi, star že 40 let in doma iz Poljan na Stajerskem, kjer zaposluje starške, bratne in sestre, tukaj pa dva polbrata. V Ameriko je prišel pred 20 leti in bil je ameriški državljan. Bolehal je dolgo na pljučni bolezni, ki ji je podlegel dne 29. julija v bolnišnici. Pogreb je bil civilen in udeležba članov od društva št. 16 SNPJ, od samostojnega društva "Lilija" in socijalnega kluba št. 37, katerim je pripadal, je bila velika. Pogreb se je vršil iz Frank Ermencovega pogrebnega zavoda 1. avgusta na Good Hopes pokopališču. Predno smo položili njegovo truplo na voz, smo se vsi navočili poslovili od pokojnega, socijalni zbor "Naprej" pa mu je zapel ganljive žalostinke. Na grobu se je od njega poslovil rojak M. Soštarč, ki je omenil pokojnikovo trajanje pot, ki je pot vseh proletarcev pod peto kapitalističnega sistema, kateri je poginal delavski mase v bedi in sedanjem depresiju, katera je tudi pokojnemu pomagala v prenani grob.

Pokojni rojak Tom Meršnik je bil velik boriti za delavski pravice in priljubljen ter mirnega značaja. Društvo in klub ga bodo težko pogrešali. Vsem njegovim sorodnikom naše zahvale! Joseph Gle.

Kemiji se odpirajo skoraj neverjetne možnosti. Ne bo dolgo trajalo in Slovensko se hranilo tako rekoč z zrakom. Sladkor, zdrob, ki so onovse slovenski hranci, so zdravki hidrati. Ti se dano pridelovati iz vodnjikovega dvakraka, ki sta oba sestavni del zraka. Zakaj bi toda hrano ne pridobil z zraka? A če bomo nekdo tako daleč, zdrob bi pridobil iz zraka tudi sirovine za oblike, ki sestojijo v glavnem iz celuloze, in umetna svila?

Razvoj kemije in fizike pa bi imel vpliv na vse vplivne društva in društva, ki so svoje senčne strani. Slovensko bi bilo dana v roke orožja, katerih straboviti deli danes komaj ali. S tako razvito "smrtnimi žarki", kratekvalovnimi žarki, izvajajo že danes mrežico, čeprav v pravilne avthane. Toda v hodočasnosti bodo morda s podnimi valovi prestično unikavti vsako življino na velike razdalje.

Fotografirano dihanje

Berlinski fizik Manfred von Ardenne in zdravnik dr. Benner sta sestavili zrak, ki ojačuje tudi najslabšo dihanje. Sestavljeno je bilo v mikrofonus spremenljiti v električno nihiljanje in

